

Герасимович І. А.,

д. е. н., доцент,

директор ТОВ «Аудиторська фірма «Консультант-2»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах відновлення в Україні зруйнованої війною соціальної і виробничої інфраструктури вкрай необхідно використовувати такі ефективні механізми обліково-аналітичного контролю за здійснюваними бізнес-процесами про використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів, яким є бухгалтерський інжиніринг, що, водночас, характеризуються складною методикою яка стримує його широке (масове) впровадження в українських підприємствах.

Недивлячись на те, що бухгалтерський інжиніринг є новим інноваційним механізмом, який поєднує в собі теоретичні та методичні засади бухгалтерського обліку з сучасними комп'ютерними інформаційними технологіями із використанням економіко-математичних методів і визнаний в усьому світі. В Україні триває, переважно, дискусійне обговорення на рівні теоретичного обґрунтування сутності його методики. Це викликано також і складністю впровадження всіх його складових в завершеному вигляді та недостатнім рівнем професійності бухгалтерів українських підприємств.

Враховуючи останніх два фактори, ми, на основі дослідження окремих випадків використання бухгалтерського інжинірингу на українських підприємствах, запропонували і апробували методику поетапного його впровадження на основі спрощених обліково-аналітичних реєстрів, що побудовані на поєднанні чинних реєстрів бухгалтерського обліку з елементами бухгалтерського інжинірингу, які забезпечують одержання необхідних

показників про бізнес-процеси на предмет можливості їх регулювання залежно від протікання технологічних процесів у виробничій та ризиковій ситуаціях у фінансовій діяльності.

В основу бухгалтерського інженерного методу, в його закінченому повному варіанті, покладено алгоритм із семи етапів. Перший етап – визначення об'єкту інженерного контролю, яким може бути бізнес-процес, майно, витрати, ризики, резерви, капітал тощо. Другим етапом – є розроблення структурованого робочого плану рахунків для первинного контролю господарських операцій. Третій етап – визначення початкових показників: вступний баланс, розділи та групи пов'язаних рахунків і мегарахунки (якими можуть бути розділи балансу та групи рахунків). Четвертий етап – передбачає внесення в балансовий і позабалансовий облік перерахованих факторів, які впливають на об'єкт контролю. П'ятий етап передбачає складання «нульового балансу» на підставі гіпотетичного окремого продажу всіх активів і погашення зобов'язань. На шостому етапі визначається справедлива вартість підприємства. На сьомому етапі здійснюється розмежування контрольованих та неконтрольованих факторів на об'єкт контролю.

Виходячи із необхідності впровадження бухгалтерського інжинірингу на українських підприємствах, як одного з факторів відбудови зруйнованих війною об'єктів соціальної і промислової інфраструктури, ми розробили, спрощений його варіант, який максимально використовує методологію і реєстри чинного бухгалтерського обліку в Україні із внесенням у них показників, що забезпечують комплексний облік бізнес-процесів, як нових об'єктів управління.

Основною особливістю запропонованих нами реєстрів обліку (щоденних звітів) є можливість оперативного одержання обліково-аналітичної інформації про поведінку бізнес-процесів, що представляють собою комплексні об'єкти управління:

- у виробничих цехах промислового підприємства на підставі «Звіту цеху про виконання бюджету» в розрізі таких визначальних груп бізнес-процесів як: 1) «Налагодження машин та обладнання»; 2) «Переміщення сировини і

матеріалів із місць зберігання в цех»; 3) «Виробниче споживання ресурсів»; 4) «Монтаж (упаковка) виробів»;

- у фінансовій сфері на підставі щоденних спеціалізованих моніторингових «Похідних балансових звітів» (для прикладу, з оперативного щоденного узагальнення ризиків).

Розширено інформативність обох звітів: в першому розраховується вплив окремих факторів на рівень і структуру витрат ресурсів по вказаних вище групах бізнес-процесів, а в другому – фінансовий стан за рівнем (індикатором) чистих активів та коефіцієнтом ймовірності банкрутства. Запропоновано інформаційно обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством на рівні бізнес-процесів є якраз найбільш сучасним механізмом поглибленого контролю за використанням його ресурсів в умовах ринкової економіки.

Спираючись на інформацію отриману на підставі запропонованого управлінського обліку за методикою бухгалтерського інжинірингу можна отримати бачення про поточну ситуацію у підприємстві: а) з щоденного дотримання бюджетів з поглибленою деталізацією на рівні бізнес-процесів «центрів відповідальності» в цехах виробничої діяльності для їх оперативного регулювання; б) за підсумками кожного дня отримується інформація про величину таких найважливіших індикаторів як чисті активи та чисті пасиви як показників фінансової стійкості підприємства або його можливого банкрутства, що в ринкових умовах має визначальне значення.

Отже, в завершеному вигляді методика бухгалтерського інжинірингу на рівні підприємства є досить складною, особливо в частині справедливої оцінки фінансового стану в ринкових цінах, яка вимагає переоцінки статей балансу з історичної оцінки до справедливої на кожну дату його складання. Водночас, складання балансу, при впровадженні методики бухгалтерського інжинірингу, навіть в історичній оцінці було б великим досягненням для підсилення оперативного управління ресурсами підприємства.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Аналіз підходів до побудови моделей бухгалтерського інжиніринг. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.* 2014. № 3. С. 27-34.
2. Чернобай Л. І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* Серія: *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку.* 2013. Вип. № 769. С. 125-131.
3. Чумак О. В., Нагорна І. В. Механізм інжинірингу при формуванні інформаційного підґрунтя аналізу фінансової стійкості підприємства. *Бізнес-інформ.* 2017. № 12. С. 359-364.